

**Програма підвищення кваліфікації
педагогічних працівників
за спеціальністю 016.02 Спеціальна освіта
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка**

Складники програми	Зміст програми
Назва програми	Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти
Розробники	Анатолій Рацул, Долорес Завітренко, Олена Нагорна
Напрямок (найменування)	розвиток професійних компетентностей (знання навчального предмета, фахових методик, технологій)
Форми підвищення кваліфікації	інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, очно-дистанційна, Google Workspace for Education), дуальна. Форми підвищення кваліфікації можуть поєднуватись.
Вид підвищення кваліфікації	навчання за програмою підвищення кваліфікації
Цільова аудиторія	Дефектологи, логопеди, вчителі та асистенти вчителя (вихователя) у сфері інклюзивного навчання, педагогічні працівники закладів освіти
Мета програми	підвищення кваліфікації педагогічних працівників для розвитку їх професійних компетентностей (знання навчального предмета, фахових методик, технологій) відповідно до державної політики у галузі освіти та забезпечення якості освіти
Зміст програми (анотація)	<p>Типова освітня програма для підвищення кваліфікації педагогічних працівників розроблена на основі сучасної державної освітньої політики, концепції Нової української школи та стратегії реформування спеціальної освіти та складається з таких модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інноваційні технології в навчанні дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі. 2. Теорія та методика інклюзивного навчання. 3. Загальні питання дефектології та логопедії. 4. Організаційно-педагогічні умови партнерської взаємодії в інклюзивному освітньому просторі. 5. Організація та здійснення психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами.
Обсяг програми (тривалість)	30 годин або 1,5 кредити ЄКТС з урахуванням самостійної роботи (можливий варіант проходження програми підвищення кваліфікації за сукупністю варіативних складовими (модулів) і накопичити 150 годин або 7,5 кредитів ЄКТС з урахуванням самостійної роботи)
Перелік компетентностей, що	<p><i>Загальні компетентності:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена

<p>вдосконалюватимуться/набуватимуться (загальні, фахові тощо).</p>	<p>суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. • Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. • Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. • Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. • Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. • Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. • Здатність працювати в команді. • Здатність до міжособистісної взаємодії. • Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). <p><i>Фахові компетентності:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами. • Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти. • Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності. • Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами. • Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення. • Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів. • Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища. • Готовність до діагностико-консультативної діяльності. • Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність
---	--

	<p>результатів дослідження.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами. • Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації. • Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції. • Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб. • Здатність до роботи із спільнотою – на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, розвитку здатності до рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так й інші системи цінностей. • Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності. • Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
Види діяльності	Лекція, практичне заняття, інструктивно-методичне заняття, тренінг, конференція з обміну досвідом, самотійна робота
Результати підвищення кваліфікації	Підсумковий контроль, який включає вихідне тестування з оцінкою
Строки виконання програми	Відповідно до плану-графіка підвищення кваліфікації педагогічних працівників на 2022 рік
Місце виконання програми	Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка вул. Шевченка, 1, м. Кропивницький
Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	Сертифікат про підвищення кваліфікації

Орієнтовні теми виступів під час проведення конференції з обміну досвідом роботи для вчителів дефектологів:

1. Створення умов для організації навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами в закладах освіти.
2. Організація роботи інклюзивних класів для дітей з мовленнєвими порушеннями.
3. Робота вчителя-логопеда в інклюзивних класах.
4. Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами.

5. Вирішення освітніх проблем в учнів з обмеженими можливостями.
6. Інноваційні освітні технології та психолого-педагогічний супровід в системі спеціальної освіти учнів з порушеннями інтелектуального розвитку.
7. Використання освітніх технологій у процесі навчання учнів з порушеннями інтелектуального розвитку.
8. Альтернативна комунікація в роботі з дітьми з порушеннями інтелектуального розвитку.
9. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі.
10. Основи педагогічної майстерності спеціального педагога.

У результаті підвищення кваліфікації слухачів мають бути досягнені такі результати навчання:

ПР 1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

ПР 2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

ПР 3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

ПР 4. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.

ПР 5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

ПР 6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

ПР 7. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.

ПР 8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

ПР 9. Мати навички комплектування та організації діяльності спеціальних закладів освіти, спеціальних груп у закладах дошкільної освіти, спеціальних класів у закладах загальної середньої освіти тощо.

ПР 10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

ПР 11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.

ПР 12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.

ПР 13. Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

ПР 14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

ПР 15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

ПР 16. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

ПР 17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

**Навчально-тематичний план підвищення кваліфікації
за спеціальністю 016.02 Спеціальна освіта (форма навчання очна)**

№	Назва модулів (тем)	Кількість кредитів в ЄКТС	Заг. к-сть годин	К-сть аудиторних годин	Самостійна робота
Модуль 1. Інноваційні технології в навчанні дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі					
1	Робота команди супроводу дитини дошкільного віку з ООП		5	2	3
2	Технології навчання дітей з особливими освітніми потребами		5	2	3
3	Технологія індивідуального планування		5	2	3
4	Переваги та недоліки впровадження інклюзії для учасників освітнього процесу		23	18	5
5	Технології комплексної оцінки стану розвитку дитини		5	4	1
6	Підсумковий контроль		2	2	
Всього за модулем		1,5	45	30	15
Модуль 2. Теорія та методика інклюзивного навчання					
1	Корекційно-освітні технології, методики та методи роботи з дітьми з особливими освітніми потребами		5	2	3
2	Методики диференційованого викладання в інклюзивній групі		5	2	3
3	Особливості роботи педагогів з дітьми з особливими освітніми потребами		5	2	3
4	Інноваційні методики роботи педагогів з батьками дітей з особливими освітніми потребами		23	18	5
5	Порядок організації інклюзивного навчання		5	4	1
6	Підсумковий контроль		2	2	
Всього за модулем		1,5	45	30	15
Модуль 3. Загальні питання дефектології та логопедії					
1	Дефектологія як інтегрована галузь наукового знання. Предмет і завдання дефектології як науки		5	2	3
2	Поняття «норма» і «відхилення» в психічному й особистісному розвитку дитини		5	2	3
3	Причини виникнення і класифікація порушень психофізичного розвитку		5	2	3
4	Психолого-педагогічна характеристика і освіта дітей з порушеннями інтелектуального		23	18	5

	розвитку				
5	Предмет, мета і завдання логопедії. Понятійно-категоріальний апарат логопедії		5	4	1
6	Підсумковий контроль		2	2	
Всього за модулем		1,5	45	30	15
Модуль 4. Організаційно-педагогічні умови партнерської взаємодії в інклюзивному освітньому просторі					
1	Співробітництво фахівців загальної та спеціальної освіти		5	2	3
2	Співробітництво різнопрофільних фахівців у процесі оцінювання.		5	2	3
3	Професійне співробітництво у контексті створення індивідуального навчального плану.		5	2	3
4	Асистент учителя, психолог, соціальний педагог, логопед як суб'єкти інклюзивного навчання		23	18	5
5	Залучення батьків до роботи в команді.		5	4	1
6	Підсумковий контроль		2	2	
Всього за модулем		1,5	45	30	15
Модуль 5. Організація та здійснення психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами					
1	Зміст поняття психолого-педагогічний супровід учнів з ООП		5	2	3
2	Команда психолого-педагогічного супроводу учнів з ООП: особливості діяльності, завдання, напрямки		5	2	3
3	Служби раннього втручання: основні завдання, принципи організації, технології		5	2	3
4	Вимоги до організації психолого-педагогічного супроводу дітей з порушеннями розвитку		23	18	5
5	Специфіка складання психолого-педагогічної характеристики учня з порушеннями розвитку.		5	4	1
6	Підсумковий контроль		2	2	
Всього за модулем		1,5	45	30	15
Всього за програмою		7,5	225	150	75

Перелік літератури

1. Закон України “Про освіту” [Електронний ресурс]. Верховна Рада України. Офіційний вебпортал парламенту України. Законодавство України. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

2. Закон України “Про повну загальну середню освіту” [Електронний ресурс]. Верховна Рада України. Офіційний вебпортал парламенту України. Законодавство України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#n984>.

3. Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800. [Електронний ресурс]. Верховна Рада України. Офіційний вебпортал парламенту України. Законодавство України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>.

4. Державний стандарт початкової освіти, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України 21 лютого 2018 р. № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688) [Електронний ресурс]. Верховна Рада України. Офіційний вебпортал парламенту України. Законодавство України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>.

5. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898 [Електронний ресурс]. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>.

6. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]. Міністерство освіти і науки України. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.

7. Типова освітня програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти, затверджена Наказом МОН України №36 від 15.01.2018р. [Електронний ресурс]. Верховна Рада України. Офіційний вебпортал парламенту України. Законодавство України. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-organizaciyi-i-provedennya-pidvishennya-kvalifikaciyi-pedagogichnih-pracivnikiv-zakladami-pislyadiplomnoyi-pedagogichnoyi-osviti>.

8. Типові програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників, затверджені Наказом МОН України №457 від 23.04.2021 р. [Електронний ресурс]. Верховна Рада України. Офіційний вебпортал парламенту України. Законодавство України. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovih-program-pidvishennya-kvalifikaciyi-pedagogichnih-pracivnikiv>.